

EDITORIAL

Hem vist passar l'11 de setembre; i també el 13. Hem vist passar la data commemorativa de l'esclavatge català; i hem vist passar, dos dies després tan sols, la data commemorativa de l'avasallament de tot el poble espanyol. La primera, portada a terme per l'instaurador de la dinastia borbònica, ajudat per la llavors regnant—casa francesa; la segona, executada per el finalitzador de la mateixa dinastia, ajudat per uns quants generals que prengueren Espanya, durant lustre i mig, per una grandiosa caserna.

Hem vist passar l'11 de setembre; i també el 13.

El primer d'aquests dos dies amb l'abrandament ciutadà: tot el poble barceloní va anar a rendir homenatge als nostres màrtirs en l'estàtua erigida al Conseller Casanova. La multitud va ésser imponent a la cruïlla de la Ronda de Sant Pere i del carrer Ali-Bei, durant les vint-i-quatre hores de la jornada; les flors hi foren amuntegades com mai no hi havien estat. A les 12 hores de la nit del dia 10 ja s'hi feia cua per a deixar-les-hi. El poble volgué així demostrar que agraià el sacrifici dels catalans de 1714, i, potser, hi va anar a fer jurament de fidelitat als ideals pels quals caigueren nostres avant-passats.

La segona d'aquestes dates va passar en la indiferència ciutadana. Tant, que gosàrem afirmar que no fou pas tothom que va recordar-se que, només vuit anys enrera, en tal dia com aquell va ésser befat i anul·lat per boca d'aquell cretí fanfarró que va dir-se Primo de Rivera. I que aquest any era, al capdavant, el primer en què es veia alliberat d'aquella influència maledruga que va mal apuntalar el dictador. Ningú no es recorda ja d'aquest. Els cinc mesos que portem de República ens han familiaritzat més amb aquest règim que no ens familiaritzà amb el de monarquia tota la vida de veure-la espeternegar.

¿No influirà en això la gran dosi de catalanisme que xuquem en l'ambient des que llegirem pels carrers de la ciutat el Ban del President de la Primera República Catalana?

Hom sol donar per ben esmerçats els sofriments, quan aquests li reporten un benestar definitiu. Quan menys els fa ràpidament a l'oblit.

I als sofriments dels màrtirs de l'any 1714, va seguir l'esclavatge.

En canvi, als nostres, bo i essent molt inferiors, pot seguir la lliberació. Almenys, ja ens sembla respirar-la a tot pulmó.

SILENCI ES COMPLICITAT

La gran tragèdia del passat diven- dres quatre del corrent, davant «jefa- tura», fa reaccionar poc a poc la ciu- tat. Hom ja sap la veritat del que va succeir. L'esborronadora imatge de la salvatgeria comesa al carrer de Mont- sió és cada cop, i a mesura que pas- sen els dies, més clara i punyent en la consciència del nostre poble, i és com una mena de reactivi que evidèn- cia, que delimita posicions, que obli- ga—als que no són bords—a definir- se sense embuts.

Nosaltres no defugirem pas aquest plebiscit; el nostre sufragi en la gran votació no hi mancarà. Direm el que haguem de dir, però per sobre de tot «direm», cridarem, farem fressa!, la màxima fressa en les nostres acusado- res paraules, perquè el silenci... el silenci es afrentosa i repugnant com- plicitat.

Nosaltres no caurem en aquesta manca de ciutadania; el nostre silenci fóra doblement culpable; seria abo- nar un fet concret, consumat: un crim, del qual hi ha testimonis, millor dit, supervivents; i abonar un altre fet, no consumat, però evident: el de la mortaldat que es preparava i que es frustrà. Sinistre, premeditada i ale- vosa preparació que caigué, per equi- vocació, sobre innocents periodistes, intellectuals i obrers, tots pacífics via- nants.

No cal repetir la versió del fet, pu- blicada a bastament a «La Tierra»,

«L'Opinió», «Solidaridad Obrera», «L'Hora», «Alta Tensió», etc., con- cordant totalment les versions prò- pies amb les facilitades per les dues víctimes més significants d'entre els supervivents: el doctor Diego Ruiz i l'estudiant Jaume Ros. Els dos a qui els guardies venjats no pogueren em- mudir gràcies a l'intervenció del flic generós, tocat de sobtada puresa, que plantant-se al mig del carrer i expo- sant-se a ésser atès pels trets, exclamà a gran veu:

—«¡No son esos! ¡Que os digo que no son esos!»

Aquest acte veritablement humani- tari—sacrifici per l'exactitud, direm nosaltres—ha fet suposar al més ge- nerós encara, Diego Ruiz, que hi ha una part bona en la policia barceloni- na; una part sana que es resisteix o executa de mala gana les ordres ma- drilenyes i, sobre tot, les «madrile- nyistes» del govern civil.

Ho volem creure; però un intelli- gent directiu de «La Falç» ens formu- là aquesta convincent pregunta: —Si «esos» haguessin estat els que ells esperaven, els que en aquells mo- ments s'estaven rendint, els del ca- rrer de Mercaders, aleshores, què? No hauria estat, aleshores, aquest guàrdia meticulós, un més potser a disparar? Contesteu-me a això.

Els del carrer de Mercaders no ne- cessitaren formular-se aquesta interro- gació, la donaven per arxirrecontes-

tada. Ells digueren, simplement: «Sols ens donarem a les forces de l'exèrcit.»

L'autoritat governativa, en accedir a aquesta comminació és que trobava justa la suspicàcia? Com és que no es va ofendre l'home de lleis, l'home recte, l'home inflexible? Ja ho sap que a aquella hora, per equivocació—confirmació de la dramàtica suspicà- cia—s'aterrava, en el carrer Mont- sió, a vuit d'entre uns detinguts ar- bitràriament en un portal del carrer de Tapineria?

Catalunya ha de reclamar per a ella el servei d'ordre públic, ja inclòs a l'Estatut; no se l'ha de deixar arrà- bassar. Tot el que hem escrit n'és un argument a favor.

Les vides dels ciutadans no poden estar a mercè de lamentables equivo- cacions.

A la Generalitat es té un altre con- cepte—l'únic—, dels drets de l'home.

MACIÀ PASQUAL

LA CANÇÓ DELS DERROTISTES

De l'adveniment de la República ençà, la veu dels derrotistes no ha deixat de servir-nos un sol moment la cançó enfadada de llurs pianys, agres i persistents, amb humilteses ro- màntiques d'estanyol i un lirisme fred i malencònic de clar de lluna.

En un mateix disc de doble cara, hi són impressionades les dues tonades dels incomformistes. En una de les dues superfícies hi ha la cançó aflau- tada que hem mig descrit; en l'altra, les notes són més greus i esgranen dissonàncies rebels i demagògiques que sugereixen el traït d'una mu- dança descompassada.

No sabriem pas dir quina de les dues tonades ens fa més mal a l'oida: si la dels mansuets hipòcrites que xiulen al vent amb ritme insidiós—sofa la capa llefiscosa de la bilis que els enfela—tot el verí que porten dins, o la dels ardits que presenten el pit, per bé que disfressin capciosament l'objectiu que els impulsa. Posats a triar, per molt que ens desplagui, op- tarem sempre per la darrera. I consti que no fem cap referència insidiosa als que anhelan la implantació d'ideo- logies progressistes que, en una mag- nífica articulació social igualitària, percacen la màxima benestança de l'home. Els extremismes raonats ens atrauen naturalment, i els esguardem amorívols com una via a seguir, tard o d'hora, per a la conquesta defi- nitiva dels drets de l'home. Però, vol- guem o no, la vida dels pobles com la de l'individu, està subjectada impe- rativament a canvis graduals, inde- pendents de la voluntat, i que només els anys tenen la facultat d'operar-los. Si els que hem defensat —i defen- sem encara amb totes les forces—, la implantació primer, i, després, la con- solidació d'una república federal, cre- iéssim que amb ella ja hem arribat al

—Ja sabs que han donat permís per matar....?
—A qui?
—Per matar bestiar al *matadero*!

